

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 10. august 2022 blev i sag nr. 97663:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har forsikring ved tab af erhvervsevne. I klage af 9/12 2021 har klagerens advokat bl.a. anført:

"Denne sag omhandler forsikringsordning vedrørende tab af erhvervsevne og PFA's afslag på fortsat udbetaling af fuld ydelse.

[Klageren], har siden 1995 modtaget månedlige udbetaling fra ordningen hos PFA.

Det er således PFA, der har bevisbyrden for, at min klient ikke længere er berettiget til den fulde ydelse.

Sagsfremstilling

Selskabet har ydet fuld dækning ved tab af erhvervsevne i perioden 1995 til 1. april 2021. Ved afgørelse 12. marts 2021 meddeler PFA, at den hidtidige ydelse nedsættes til halv udbetaling, idet man ikke længere finder den helbredsmæssige betingelse opfyldt, og man derfor ikke længere anser [klagerens] generelle erhvervsevne nedsat med 2/3, som sagens bilag 1 fremlægges seneste afgørelsesbrev af den 8. juli 2021.

Forløbet frem til marts 2021

[Klageren] var den 16. marts 1993 udsat for en arbejdsskade, hvor hun beskadigede højre skulder samt knæ og fik en forvridning i rygsøjlen i forbindelse med et falduheld. Som følge af denne ulykke udviklede [klageren] smerter mellem skulderbladene, nakken og lænden samt udstrålende smerter svarende til højre arm.

Efter et kommunalt afklaringsforløb i årene 1996 til 1998 blev [klageren] i april 1998 tilkendt almindelig forhøjet førtidspension på baggrund af lang belastningstilstand og kroniske smerter.

I februar 2004 var [klageren] involveret i et trafikuheld, hvor hun pådrog sig en forvridding af halshvirvelsøjlen med en forværring af de helbredsmæssige klager til følge, som sagens bilag 2 fremlægges LÆ135 fra september 2004.

Man forsøgte igen i 2005 med en fornyet afklaring, der efter kort forløb endte med at man igen konstaterede at der ikke var nogen arbejdsevne i behold og man tilkendte på ny almindelig høj førtidspension. Af begrundelsen for tilkendelsen fremgår, at denne skete på baggrund af helbredsmæssige udfordringer i form af kronisk lidelse samt psykiske problemer og belastning. Der er beskrevet en svær svækkelsestilstand, som sagens bilag 3 fremlægges kommunale akter.

Ved opfølgning fra PFA i 2005 vurderede man fortsat [klageren] berettiget til fuld udbetaling i forbindelse med tab af erhvervsevne. Næste opfølgning fra selskabet iværksættes 7. oktober 2020.

Forinden denne opfølgning har [klageren] telefonisk oplyst til PFA om 'ændring i den arbejdsmæssige situation' der er indtruffet i forbindelse med at hun havde påbegyndt 12 timers skånejob ved [virksomhed1] september 2014 og at hun havde oprettet et mindre selvstændig [virksomhed]. Det bemærkes dog i den forbindelse, at PFA har oplyst ikke at have nogen registrering af disse opkald.

Som sagens bilag 4 fremlægges udfyldt oplysningsskema i forbindelse med opfølgningen i oktober 2020. Herudover fremlægges som sagens bilag 5, de lægelige oplysninger, der er indhentet i forbindelse med PFA's vurdering af sagen.

Ved afgørelse den 12. marts 2021 nedsætter PFA min klients ydelse, afgørelsesbrevet fremlægges som sagens bilag 6.

Som det fremgår, har PFA vurderet, at [klagerens] erhvervsevne alene er nedsat til mellem halvdelen og 1/3 men ikke til 1/3 eller mindre i ethvert erhverv.

PFA vægter, at min klient i en årrække skulle have udvist en arbejdsevne på 16 timer ugentligt i [virksomhed1] og i egen virksomhed. Ydelsen nedsættes fra den 1. april 2021 til ½ invalidepension, som PFA skriver er kr. 3.479 kr. pr. måned. Min klient skal indbetale præmie til den del som PFA ikke betaler.

Der indgives den 23. juni 2021 klage over denne afgørelse, klagen fremlægges som sagens bilag 7.

Da PFA fastholder deres stilling i sagen jf. bilag 1, er nærværende klage aktuel.

Synspunkter

Det er selskabet der bærer bevisbyrden i denne sag, og altså selskabet der skal dokumentere, at min klient ikke længere opfylder betingelserne i forsikringsordningen og dermed ikke længere efter 26 år er berettiget til fuld forsikringsydelse.

Der er ikke tale om en helbredsmæssig bedring, som vurderet af PFA, tværtimod har min klient igen i 2020 fået behov for dels henvendelse til psykolog samt behov for medicin i form af Sertalin samt Quetiapin, ligesom der er tilkommet lidelse i form af irriteret tyktarm hvilket fremgår af

journal fra egen læge, fremlagt som bilag 8 og udtalelse fra behandlende psykolog, fremlagt som sagens bilag 9.

PFA er opfordret til at foranledige udarbejdelse af en samlet lægelig vurdering af min klients helbred i form af en speciallægeerklæring, men dette er afvist.

Der er tale om en maksimal timemæssig arbejdsevne på 10 timer om ugen inklusiv arbejdet med hobbyvirksomheden. Fra 1. januar 2021 er der aftalt ny arbejdstid på 8 timer pr. uge, men der er langt fra tale om 8 timers effektive arbejdstimer hos [virksomhed1]. Arbejdsopgaverne er kontoropgaver, hvor min klient kan gå til og fra opgaverne, hvilket er muligt, idet kontoret er i hjemmet. I øvrigt oplyses det af arbejdsgiver, at der laves mange fejl i forbindelse med arbejdsopgaverne, grundet svigtende overblik og koncentration.

Den selvstændige virksomhed er nærmere af hobbymæssig karakter, og min klient er opfordret til, at fortsætte hermed af hensyn til sociale relationer. Omfanget af aktiviteterne understreges ligeledes af, at virksomheden giver underskud. som sagens bilag 10, fremlægges regnskaber for 2017-2020."

Selskabet har den 9/3 2022 bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"PFA Pension, i det følgende selskabet, har den 21. december 2021 modtaget [klagerens], i det følgende klager, klage via [advokat] over selskabets afgørelse af 8. juli 2021, om nedsættelse af hendes forsikringsydelse ved tab af erhvervsevne til halv invalidepension og halv præmiefritagelse efter den 1. april 2021.

Parternes overordnede synspunkter

Klager mener, at hun fortsat opfylder forsikringsbetingelserne for udbetaling af fuld invalidepension og fuld præmiefritagelse efter den 1. april 2021.

Klager anfører, at hun har modtaget fuld udbetaling ved tab af erhvervsevne fra sin forsikringsordning siden 1995 og førtidspension siden 1998, der blev forhøjet til højeste førtidspension i 2005, og at selskabet ved sin opfølgning i 2005 vurderede, at hun fortsat var berettiget til fuld udbetaling ved tab af erhvervsevne.

Hun anfører også, at hun forud for selskabets aktuelle opfølgning i 2020 telefonisk har oplyst selskabet om, at hun var begyndt i skånejob 12 timer om ugen ved [virksomhed1] i 2014, og at hun havde oprettet et mindre selvstændigt [virksomhed].

Aktuelt anfører hun, at der ikke er tale om en helbredsmæssig bedring, men at hun tværtimod i 2020 igen har fået behov for henvendelse til psykolog og antidepressiv medicin i form af Sertralin og Quetiapin, og at der er tilkommet lidelse i form af irriteret tyktarm.

Hun mener, at hun har en maksimal arbejdsevne på 10 time om ugen, inklusiv arbejdet i hendes egen virksomhed.

Hun anfører, at der fra den 1. januar 2021 er aftalt en ny arbejdstid på 8 timer om ugen i [virksomhed1], men at der langt fra er tale om 8 timers effektiv arbejdstid, at der er tale om kontor-

opgaver, hvor hun kan gå til og fra opgaverne, idet kontoret er i hjemmet, og at hendes arbejdsgiver oplyser, at der laves mange fejl i forbindelse med arbejdsopgaverne, grundet svigtende overblik og koncentration.

Hun anfører desuden, at hendes egen virksomhed er af hobbymæssig karakter, at hun er opfordret til at fortsætte med denne af hensyn til hendes sociale relationer, og at omfanget af aktiviteterne understreges af, at virksomheden giver underskud.

Selskabet finder på baggrund af en velvillig vurdering, at klager fortsat opfylder forsikringsbetingelserne for udbetaling af halv invalidepension og halv præmiefritagelse, men ikke fulde forsikringsydelse ved tab af erhvervsevne efter den 1. april 2021.

Selskabet bemærker, at klager gennem flere år har vist, at hun kan arbejde væsentlig mere end 1/3 af normal arbejdstid, og at selskabets tidligere afgørelser af 26. oktober 2001 og 17. februar 2006 har bygget på fejlagtige og alt for lempelige lægelige vurderinger af hendes erhvervsevne.

Selskabet finder uanset, at det på baggrund af de aktuelle oplysninger om omfanget af klagers erhvervsmæssige aktiviteter og hendes helbredsmæssige forhold må lægges til grund, at der er indtruffet en sådan bedring af hendes tilstand, at hendes erhvervsevne ikke kan anses for nedsat med 2/3 efter den 1. april 2021, hvor selskabet nedsatte hendes forsikringsydelse.

Forsikringsaftalen

Klager blev den 1. januar 1993 omfattet af en pensionsordning med forsikringsdækning ved tab af erhvervsevne gennem sin ansættelse som ... hos en [virksomhed].

Ordningen giver ret til udbetaling af løbende invalidepension og præmiefritagelse efter en karenperiode på 3 måneder, hvis den forsikredes helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat til en tredjedel eller derunder som følge af sygdom.

Hvis erhvervsevnen er nedsat til halvdelen, giver ordningen ret til udbetaling af halv invalidepension og halv præmiefritagelse.

Indtil den helbredsmæssige erhvervsevne er stationær, bevilges der midlertidig udbetaling i forhold til den forsikredes hidtidige erhverv. Herefter vurderes den helbredsmæssige erhvervsevne i forhold til et generelt erhverv.

Der henvises til Pensionsbevis pr. 1. januar 1993 (bilag S1) og PFA Pensions Forsikringsbetingelser pr. 1. maj 1992 (bilag S2). Det fremgår af forsikringsbetingelserne: ...

Sagsfremstilling

Klager, der er født i ... , har haft 10 års skolegang og har senere taget kurser på ... i ... og Hun har tidligere arbejdet som [kontorarbejde] og har forsøgt sig som selvstændig I sin ansættelse frem til 1993, har hun arbejdet i [virksomhed] med [arbejdsopgaver].

Den 16. september 1993 faldt hun over en ... på sit arbejde, hvorved hun faldt forover og slog hænder og knæ mod gulvet, og var sygemeldt frem til den 26. november 1993.

Herefter hun var på [undervisning] i perioden frem til maj 1994.

Fra maj 1994 til 5. december 1994 havde hun [orlov].

Den 5. december 1994 sygemeldte hun sig på ny grundet følger efter faldtraumet i 1993.

Den 27. juni 1995 blev hun opsagt til fratrædelse den 25. august 1995.

Den 24. april 1998 blev hun bevilget almindelig forhøjet førtidspension med virkning fra den 1. januar 1998.

Den 6. februar 2004 var hun udsat for et trafikuheld, hvor hun blev påkørt bagfra og slog hovedet ned i rattet.

Den 12. august 2005 blev hun bevilget højeste førtidspension med virkning fra den 1. september 2005.

Den 1. januar 2006 blev hun ansat som [kontorarbejde] i sin ægtefælles virksomhed [virksomhed1], 5 timer om ugen.

I 2007 startede hun op som ... på [marked].

Den 1. juni 2011 overgik hendes ansættelse i ægtefællens virksomhed til en aftale om skånejob på 10-15 timer om ugen, med løntilskud fra kommunen.

Den 26. september 2011 oprettede hun en selvstændig enkeltmandsvirksomhed [virksomhed2].

Den 10. oktober 2014 opsagde hun skånejobaftalen med kommunen og overgik til en ordinær ansættelse på 12 timer i ægtefællens virksomhed, da de skulle have en praktikant og ellers ikke opfyldte forholdstalskravet for en praktikantordning.

Den 22. oktober 2020 deltidssygemeldte hun sig fra sin ansættelse i ægtefællens virksomhed.

Den 1. januar 2021 blev hendes ansættelse i ægtefællens firma ændret til 8 timer om ugen.

Helbredsmæssigt

Den 5. maj 1995 ansøgte klager om udbetaling ved tab af erhvervsevne grundet smerter i højre skulder, 'snurren' i højre arms fingre og lænderygsmerter. Hun oplyste, at hun ikke kunne løfte emner, skrive, strikke (...), og at et nyt job skulle være uden løft, belastning af højre arm og stående/gående arbejde. Ansøgningen fremlægges som bilag S3.

Det fremgår af arbejdsmedicinsk speciallægeerklæring af 18. juli 1995 fra ... , fremlægges som bilag S4, at ...

Den 19. september 1995 bevilgede selskabet udbetaling af fuld invalidepension ved midlertidigt erhvervsevnetab. Afgørelsen fremlægges som bilag S5.

Det fremgår af reumatologisk speciallægeerklæring af 24. oktober 1995 fra ... , fremlægges som bilag S6, at klager havde svært ved at klare de daglige opgaver i hjemmet. ...

I opfølgningsskema den 21. november 1995 oplyste klager, at hendes helbredstilstand var forværret. Hun oplyste, at hun havde fået flere smerter i ryg, nakke, skulder og fingre, at hun tit fik hovedpine, havde koncentrations- og hukommelsesbesvær og var meget træt. Eksempelvis, hvis hun skulle bære varer ca. 200 m eller skulle skrive et girokort på posthuset, så begyndte hendes højre hånd at ryste, og hun fik ulidelige smerter i skulder, nakke og ryg samt hævelser i fingrene. Hun oplyste, at hun tit blev svimmel, og at hun i februar var faldet ned af trapperne fra 1. sal. Hun oplyste, at hun havde flimren for øjnene, hedeure, at hun ikke kunne klare uro og larm, og at hun var nødt til at sove til middag for ikke at falde om af træthed. Hun oplyste også, at hun ikke havde så mange kræfter mere (...). Opfølgningsskemaet med bilag fremlægges som bilag S7.

Det fremgår af psykiatrisk speciallægeerklæring af 31. december 1996 fra ... , fremlægges som bilag S8, at ...

I opfølgningsskema af 31. marts 1997, fremlægges som bilag S9, oplyste klager, at hun nu havde konstante smerter i skulder, nakke og ryg, og at det havde givet mange smerter i fingrene på højre hånd at udfylde dette skema. Hun oplyste, at hun var meget træt og svimmel, at hun tit fik hedeure, at hun vågnede med smerter om natten, at hun følte sig meget stresset, at hun sov meget uroligt, at hun havde smerter, svien og brænden i venstre og højre hofte, og at hun havde hukommelsesvigt og havde svært ved at koncentrere sig.

Det fremgår af reumatologisk speciallægeerklæring af 17. april 1997 fra ... indhentet af klager, fremlægges som bilag S10, at klager klagede over smerter i højre skulder. ...

Den 8. juli 1997 meddelte selskabet klager, at udbetalingen af den midlertidige invalidepension fortsatte indtil videre. Afgørelsen fremlægges som bilag S11.

Det fremgår af psykologisk undersøgelse af 6. november 1997 fra ... , fremlægges som bilag S12, at der fra [hospital] var diagnosticeret fibromyalgi. ...

Den 24. april 1998 blev klager bevilget almindelig forhøjet førtidspension på baggrund af langvarig belastningstilstand og kronisk smertetilstand, svarende til et erhvervsevnetab på 50 procent, med virkning fra den 1. januar 1998 (bilag S33).

Den 12. maj 1998 meddelte selskabet klager, at selskabet på baggrund af hendes tilkendelse af førtidspension var overgået en generel vurdering af hendes erhvervsevne, og at hun fra den 1. juli 1998 alene var berettiget til halv invalidepension. Afgørelsen fremlægges som bilag S13.

Den 9. august 2000 fremsendte klager kopi af speciallægeerklæring af 8. maj 1999 fra ortopædkirurg ... , og anførte, at hun mente, at hun var berettiget til fuld invalidepension fra før 1. juli 1999 (1998). Brevet med bilag fremlægges som bilag S14.

...

Den 16. januar 2001 meddelte selskabet klager, at selskabet fastholdt afgørelsen om halv invalidepension på det nuværende lægelige grundlag. Afgørelsen fremlægges som bilag S15.

Den 15. marts 2001 fremsendte klager, via sin advokat, en kopi af lægeattest af 4. april 1997 fra sin læge ... , og gjorde på baggrund af denne og de i øvrigt foreliggende arbejdsprøvnninger og lægeudtalelser på ny gældende, at hun var berettiget til fuld invalidepension. Brevet med bilag fremlægges som bilag S16.

...

Den 30. marts 2001 fremsendte klager via sin advokat en speciallægeerklæring af 14. marts 2001 fra ... , og gjorde igen gældende, at hun var berettiget til fuld invalidepension. Brevet med bilag fremlægges som bilag S17.

...

Den 26. oktober 2001 meddelte selskabet klager, at selskabet på baggrund af speciallægeerklæringen fra ... vurderede, at hun var berettiget til fuld invalidepension med tilbagevirkende kraft fra den 1. juli 1998. Selskabet meddelte samtidig klager, at hun straks skulle orientere selskabet, hvis der skete ændringer i hendes helbredstilstand eller hendes tilknytning til arbejdsmarkedet. Afgørelsen fremlægges som bilag S18.

Den 6. februar 2004 var klager udsat for et trafikuheld, hvor hun blev påkørt bagfra og slog hovedet ned i rattet.

Det fremgår af specifik helbredsattest af 2. september 2004 fra [egen læge] til kommunen, fremlagt af klager som bilag 2, at der var indtrådt en forværring i forbindelse med trafikuheldet (...).

...

Det fremgår af statusattest af 12. maj 2005 fra [læge], fremlagt af klager i bilag 3, at skønt klager vel kunne have brug for social kontakt i form af let, kortvarig, ikkebelastende arbejde, måtte det nok desværre vurderes, at hun ikke magtede dette. Dette på grund af såvel hendes personlighed med neurasteni/energiforladthed, men også hypermobilitet og fibromyalgi, som medførte kroniske smerter fra bevægeapparatet. Lægen anbefalede fortsat pension, hvor klager opfyldte betingelserne for højeste førtidspension (...). Der var ingen resterhvervsevne.

Den 12. august 2005 blev klager bevilget højeste førtidspension med virkning fra den 1. september 2005 på baggrund af kronisk og komplekse lidelser medførende svær svækkelsestilstand. Afgørelsen er fremlagt af klager i bilag 3.

Den 22. december 2005 oplyste klager telefonisk til selskabet, at hun havde fundet et job, hvor hun skulle arbejde 5 timer om ugen, og at hun skulle starte i januar 2006. Telefonreferatet fremlægges som bilag S19.

Den 28. december 2005 bad selskabet klager om et opfølgningsskema og en lægeattest med henblik på en opfølgning på hende sag. Brevet er fremlagt af klager i bilag 3.

I opfølgningsskema af 28. december 2005 oplyste klager til selskabet (bilag 3), at hendes tilstand siden den 5. februar 2004 var forværret, og at hun var bevilget højeste førtidspension fra den 1. september 2005, men at hun ville prøve om hun kunne klare 5 timer om ugen fra januar (2006).

Det fremgår af lægeattest af 16. januar 2006 fra [læge] (bilag 3), at klager havde fibromyalgi, hypermobilitet og depression med daglige smerter i nakke og ryg, skulder og hoved, at hendes tilstand svingede fra dag til dag, men samlet set var uændret stabil, at hun var tilkendt højeste førtidspension, at hun ikke kunne udføre noget som helst arbejde, og at hendes generelle erhvervsevne var nedsat for bestandigt.

Den 17. februar 2006 meddelte selskabet klager, at selskabet havde modtaget hendes opfølgningsskema og lægeattesten, og at selskabet på baggrund af disse havde vurderet, at hun fortsat var berettiget til udbetaling af invalidepension og præmiefritagelse.

Samtidig meddelte selskabet hende på ny, at hun skulle meddele til selskabet, hvis der skete ændringer i hendes helbredsmæssige situation eller hendes tilknytning til arbejdsmarkedet. Afgørelsen er fremlagt af klager i bilag 3.

Den 7. oktober 2020 meddelte selskabet endnu engang klager, at selskabet ville følge op på hendes sag. Selskabet bad hende om at udfylde tre skemaer og indsende en samtykkeerklæring, hendes medicinkort og hendes skatteoplysninger for de seneste 5 år. Selskabet oplyste, at selskabet havde brug for oplysningerne inden den 28. oktober 2020. Brevet fremlægges som bilag S20.

Den 22. oktober 2020 rykkede selskabet indsendelsesfristen til den 11. november 2020, efter telefonisk aftale med klager. Selskabet bad hende i første omgang om at udfylde opfølgningsmaterialet samt indsende medicinkort og skatteoplysninger, og oplyste at selskabet ville kontakte hende, hvis selskabet havde brug for yderligere oplysninger. Korrespondancen fremlægges som bilag S21.

I opfølgnings- og funktionsskemaer af 11. november 2020 oplyste klager, at hun arbejdede hos [virksomhed1] 12 timer om ugen og i [virksomhed2] 4 timer om ugen, men at hun havde været delvist sygemeldt siden den 22. oktober 2020. Hun oplyste, at hun tidligere havde været fuldtids-sygemeldt i perioderne: 16. september 1993 – 2004, 9. marts – 13. marts 2015 og 10. juni - 7. juli 2017, og at hendes helbredstilstand aktuelt var forværret siden den 22. oktober 2020, da hun havde fået flere smerter i ryg, nakke, fingre, arme, lænd, knæ, hofte og hovedpine. Hun oplyste desuden, at hun havde ringet til selskabet i 2006 og oplyst, at hun var begyndt at arbejde ved [virksomhed1], og at hun i 2007 havde ringet ind og oplyst, at hun var startet på [marked]. Hun oplyste i medfølgende brev af samme dato, at hun efter samtalen med selskabets sagsbehandler var brudt grædende sammen, og at hun var blevet sygemeldt, da hun ikke samtidigt (med sit arbejde) kunne udfylde alle de skemaer, samt medicinkort og skatteoplysninger grundet sine helbredsmæssige problemer.

Hun oplyste desuden, at det havde givet hende ulidelige smerter i fingre og skulder med udstråling til arme samt daglig snurren og hævelser i samtlige fingre, samt ulidelige smerter i ryg, lænd, nakke, hovedpine og hofte, at skulle udfylde skemaerne i hånden, og at hun siden havde skullet tage smertestillende hver dag. Skemaerne og klagers brev fremlægges som bilag S22.

Den 20. november 2020 svarede selskabet klager, at selskabet kunne se, at hun havde ringet ind den 22. december 2005 og oplyst, at hun arbejdede 5 timer ugentligt fra januar 2006. Brevet fremlægges som bilag S23.

Den 7. december 2020 bad selskabet hende om yderligere at indsende hendes virksomhedsoplysninger for årene 2015 - 2019 og hendes journal fra Sundhed.dk for årene 2006 - 2020 med henblik på et overblik over hendes behandlingssteder m.m. Selskabet oplyste, at selskabet havde brug for oplysningerne inden den 28. december 2020. Brevet fremlægges som bilag S24.

Den 18. december 2020 modtog selskabet journaloplysninger fra [egen læge] vedrørende perioden 3. april 2007 – 21. oktober 2020, fremlagt af klager som bilag 5. Det fremgår heraf:

...

Der er ingen journaloplysninger i perioden mellem august 2017 og oktober 2020. Det fremgår herefter af journalen:

...

Den 10. januar 2021 skrev klager til selskabet og oplyste, at hun var blevet raskmeldt den 11. december 2020, selvom hun stadig ikke kunne arbejde 12 timer om ugen pga. smerter, at hun desværre måtte erkende, at hun ikke kunne holde til at arbejde 12 timer pr. uge, og at timetallet ved [virksomhed1] derfor var blevet sat ned til 8 timer om ugen pr. 1. januar 2021.

Vedrørende [virksomhed2] bemærkede hun, at hun havde oplyst på opfølgningsskemaet, at hun der var tale om 4 arbejdstimer pr. uge, men at dette ikke var korrekt, og der var tale om en passiv arbejdsindsats på 2 timer pr. uge. Brevet fremlægges som bilag S25.

Den 12. marts 2021 meddelte selskabet klager, at selskabet ud fra de nye oplysninger i sagen vurderede, at hun ikke længere opfyldte betingelserne for udbetaling af fuld invalidepension, og at selskabet derfor nedsatte hendes invalidepension og præmiefritagelse til halvdelen. Afgørelsen er fremlagt af klager som bilag 6.

Den 20. marts 2021 meddelte klager, at hun var uenig i afgørelsen og ønskede at klage, og den 22. marts 2021 oplyste hun, at hun var startet ved psykolog den 11. februar (2021). Brevene fremlægges som bilag S26.

Den 23. juni 2021 modtog selskabet en uddybende klage via [advokat], fremlagt af klager som bilag 7. Klager anførte, at det fremgik at hendes lønsedler for august, september og oktober 2020, at hun på månedsbasis havde modtaget løn for 52 timer, dvs. 12 timer pr. uge, og at hun således arbejdsomt lå på en nedsat erhvervsevne på 1/3, men at det ikke var effektivt 12 timer om ugen, men 8½ time. Derudover oplyste hun, at der var gode skånehensyn i jobbet, som tilgodeså hendes smerter, idet hun arbejdede hjemmefra og kunne holde pauser, herunder gå til og fra arbejdet.

Hun anførte desuden, at hendes [virksomhed] var en hobbyvirksomhed, som hun drev af sociale årsager, ikke arbejdsomt årsager. Hun oplyste uddybende, at hun hver fredag sad på [marked], et marked primært for lokale, hvor ejerne af standene havde et socialt samvær hver fredag, den eneste dag, hvor markedet var åbent, at hun måske havde 2-4 kunder på en fredag og sad og drak kaffe og hyggede sig med sine 'kollegaer' på markedet, og at hun havde et lager, hvor hun boede, og bestilte [varer] ca. 1 gang hver anden til tredje måned.

Hun anførte, at en psykolog i [by] havde anbefalet hende at komme ud og socialisere sig, hvorfor hun, havde set det som en mulighed for at prøve at engagere sig i det lokale og sociale miljø på markedet med salg af Hun anførte desuden, at [virksomheden] gav underskud, hvilket underbyggede, at det ikke var et økonomisk foretagende, men en fritidsinteresse og bedst kunne sammenlignes med, at hun hver fredag gik i ...klub.

Hun fremsendte samtidig en neurologisk speciallægeerklæring fra marts 2006, da hun ikke kunne se, at selskabet havde den i sagen, og oplyste, at dette var den nyeste speciallægeerklæring i sagen. Derudover medsendte hun en journal fra juni 2021 fra [privathospital]. Hun anførte, at der burde indhentes en speciallægeerklæring af nyere dato og henviste til speciallæge i arbejdsmedicin Jan Schmidt, som hun kunne godkende.

...

Det fremgår af de fremsendte journaloplysninger fra reumatolog ... ved [privathospital], fremlægges som bilag S28:

...

Den 8. juli 2021 meddelte selskabet klager, at selskabet fastholdte sin afgørelse af 12. marts 2021. Afgørelsen er fremlagt af klager som bilag 1.

Den 9. december 2021 klagede klager til Ankenævnet for Forsikring.

I forbindelse med klagen til Ankenævnet, har klager fremlagt journaloplysninger vedrørende perioden efter den 21. oktober 2020 fra [egen læge], bilag 8. Det fremgår heraf:

...

I forbindelse med klagen til Ankenævnet, har klager yderligere fremlagt en udtalelse af 7. oktober 2021 fra behandlende psykolog ... , bilag 9. Det fremgår heraf, at klager henvistes af egen læge i februar 2021, som pårørende til et familiemedlem ramt af en alvorlig invaliderende sygdom. Egen læge nævnte i henvisningen, at klager samtidig var belastet af, at PFA havde varslet betydelig reduktion i hendes pension. (...) Ved henvisningstidspunktet beskrev klager uoverkommelighedsfølelse, udmattelse, kvænnende tanker, tankemylder, bekymringer, grublerier, nedtrykthed og udviste tydelige symptomer på belastningsreaktion, dvs. fysisk og psykisk funktionsnedsættelse i forbindelse med at være stressramt. Hun beskrev desuden kognitive problemer med hukommelse og koncentration (...). Desuden var hun sårbar overfor uforudsigelige, uventede hændelser og krav, som netop udløste en del af ovennævnte symptombillede. Hun var konstant anspændt, reagerede samtidig med fysiske symptomer i form af øgede smerter, hjertebanken, svimmelhed, maveonde mm. (...)

Psykologfagligt vurderedes, at der var en direkte sammenhæng mellem hendes symptomforværring og de psykiske belastninger, der var opstået i kølvandet på den verserende sag. Klager oplevede PFA sagen som en altoverskyggende eksistentiel trussel og hele sagsforløbet som krævende, fejlbehæftet og med mangelfuld kommunikation. Der var drøftet mulighed for at affinde sig med situationen og de økonomiske konsekvenser, da klager betalte helbredsmæssigt en høj pris, men hun havde behov for at føle sig retfærdigt og værdigt behandlet.

...

Kommunalt forløb

I forbindelse med opfølgningen på udbetalingen ved klagers midlertidige erhvervsevnetab i perioden frem til 1998, tog selskabet telefonisk kontakt til kommunen. Det fremgår af selskabets telefonnotater, fremlægges som bilag S29:

...

I perioden 17. juni 1996 – 16. august 1996 var klager i revalideringsforløb på

...

Det fremgår af kommunens journaloplysninger (side 1 mangler), fremlægges som bilag 31:

...

I perioden 10. marts 1997 – 4. september 1997 var klager i arbejdsprøvning ved

...

Den 24. april 1998 blev klager bevilget forhøjet almindelig førtidspension med virkning fra den 1. januar 1998. Kommunen lagde vægt på, at der var tale om en langvarig belastningstilstand og kronisk smertetilstand, som skønnedes at nedsætte hendes erhvervsevne med mindst halvdelen i ethvert opnåeligt erhverv, at der var mulighed for en vis bedring gennem hendes påbegyndte psykoterapeutiske indsats, men ikke i en grad, der skønnedes at have indflydelse på hendes fremtidige erhvervsevne. Afgørelsen fremlægges som bilag S33.

Den 6. februar 2004 var klager som nævnt ovenfor udsat for et trafikuheld, hvor hun blev påkørt bagfra og slog hovedet ned i rattet.

I perioden 21. februar 2005 – 21. april 2005 deltog hun herefter i et kommunalt jobafklaringsforløb

og var i virksomhedspraktik på ... , med henblik på en vurdering af hendes ansøgning om forhøjelse af sin førtidspension.

...

Den 12. august 2005 blev klager bevilget højeste førtidspension med virkning fra den 1. september 2005 (bilag 3). Kommunen lagde til grund, at det fremgik af sagens oplysninger, at hun led af en kronisk lidelse, at de samlede lidelser var komplekse og medførte en svær svækkelsestilstand, hvilket var vist gennem arbejdsprøvning, hvor hun ikke havde magtet 2 timers arbejde pr. dag med en arbejdsindsats på 25 procent, og at indsatsen havde betydet, at hun ikke havde nogen funktionsevne i behold. Kommunen vurderede på denne baggrund, at hendes erhvervsevne måtte anses for at være ubetydelig eller fuldstændig ophævet. Afgørelsen er fremlagt af klager i bilag 3.

Den 6. maj 2021 modtog selskabet opfølgende journaloplysninger fra ... Kommune, fremlægges som bilag S34. Det fremgår heraf:

...

Der er ingen journaloplysninger fra kommunen i perioden mellem 2014 til 2020. Det fremgår videre af kommunens journaloplysninger i 2020:

...

Klagers ansættelse i [virksomhed1]

Det fremgår af kommunens oplysninger ovenfor, at klager overgik til en ansættelse i skånejob på 10 – 15 timer om ugen den 1. juni 2014, og at hendes ansættelse blev ændret til en ordinær ansættelse i oktober 2014.

Det fremgår af udskrift af hendes personlige skatteoplysninger, fremlægges som bilag S35, at hun i perioden 2015 – 2019 var ansat i [virksomhed1] med et timetal på 624 om året, svarende til en arbejdstids (624/52 uger) på 12 timer ugen.

Det fremgår af hendes lønsedler for perioden 1. august 2020 – 31. oktober 2020, fremlægges som bilag S36, at hun i denne periode fortsat var ansat ved [virksomhed1] med et timetal på 52 om måneden, svarende til en arbejdstid (52x12 mdr./52 uger) på 12 timer om ugen.

Klager oplyser i overensstemmelse hermed i sin klage til Ankenævnet, at hun har arbejdet 12 timer om ugen i sin ægtefælles firma siden september 2014.

Selskabet bemærker således, at klager har vist, at hun over stabil en periode på mere end 6 år har kunnet 12 timer om ugen i en ordinær ansættelse som kontormedhjælper.

Klagers selvstændige virksomhed

Det fremgår yderligere af klagers personlige skatteoplysninger (bilag S35), at hun siden den 26. september 2011 har drevet en selvstændig enkeltmandsvirksomhed [virksomhed2].

Det fremgår af [virksomhedens] hjemmeside, som er beliggende på hendes hjemadresse, holder åben hver lørdag kl. 10-14 eller efter aftale, og hver fredag på [marked] kl. 9–14, svarende til en

åbningstid på i alt 9 timer om ugen. Oplysningerne om butikkens åbningstider fremlægges som bilag S37.

I forbindelse med selskabets opfølgning på sagen i perioden oktober 2020 til april 2021, har selskabet yderligere indhentet offentligt tilgængelige oplysninger om klagers [virksomhed] på forretningens facebookside.

Selskabet bemærker, at klager på forretningens facebookside ... har oplyst, at butikken er indrettet i en ... , hvor man kan få hjælp og vejledning udover det sædvanlige i en lille butik med det store udvalg, hvor der er mulighed for at købe en lang række produkter, udover Beskrivelsen af butikken fremlægges bilag S38.

Selskabet bemærker desuden, at klager har været meget aktiv på butikkens facebook væg i perioden fra den 11. februar til den 12. april 2021. Udskrift af facebookopslagene i denne periode fremlægges som bilag S39, S40 og S41.

Selskabet bemærker yderligere, at klager i sine opslag på forretningens facebookvæg, jf. et uddrag heraf, fremlægges som bilag S42, har oplyst:

...

Selskabet bemærker således, at klager udover en arbejdstid på 12 timer om ugen som kontor-medhjælper i ægtefællens virksomhed, har oplyst om en ugentlig åbningstid på 9-10 timer i [virksomhed2], svarende til en samlet arbejdstid på 21-22 timer.

Herudover oplyser klager, at hun bringer varer ud, hvilket må antages at ligge udover de ovennævnte åbningstider.

Selskabet bemærker også, at det fremgår af klagers virksomhedsregnskab for 2015, fremlægges som bilag S43, at hun havde en omsætning i form af et varesalg for 83.605 kr., og et kørselsfradrag på 5.716 kr. svarende til 1.545 kørte kilometer forbundet med virksomheden i 2015.

Det fremgår af virksomhedsregnskabet for 2017, fremlagt af klager i bilag 10, at hun havde en omsætning på 81.536 kr. og et kørselsfradrag for 1.782 kørte kilometer forbundet med virksomheden i 2016, og at hun havde en omsætning på 51.914 kr. i 2017.

Det fremgår af virksomhedsregnskabet for 2019 (bilag 10), at hun havde en omsætning på 48.604 kr., og et kørselsfradrag på 5.562 kr. i 2018, og at hun havde en omsætning på 59.973 kr. og et kørselsfradrag på 5.824 kr. i 2019.

Det fremgår af virksomhedsregnskabet for 2020 (bilag 10), at hun havde en omsætning på 66.734 kr. og et kørselsfradrag på 7.394 kr. i 2020. Herudover fremgår det, at hendes varelager var steget fra 167.882 kr. i 2019 til 180.605 kr. i 2020, og at hendes egenkapital ligeledes var steget fra 156.479 kr. i 2019 til 175.684 kr. i 2020.

Selskabet bemærker på baggrund heraf, at klager har haft et støt stigende og ikke ubetydeligt kørselsforbrug i forbindelse med sin egen virksomhed.

For så vidt angår klagers bemærkninger til driftsresultatet, bemærker selskabet desuden, at der i årsresultatet er fratrasket udgifter til bl.a. husleje som var steget fra 10.900 kr. i 2015 til over 20.000 kr. i 2020, trods virksomhedens beliggenhed på hendes hjemadresse, og at hun havde opbygget et varelager på 180.605 kr. og en egenkapital på 175.684 kr. pr. ultimo 2020.

På baggrund af de samlede oplysninger om klagers aktiviteter og omsætningen i [virksomhed2], finder selskabet ikke, at der alene er tale om en virksomhed af hobbymæssig karakter, der kan sammenlignes med, at hun går i ...klub hver fredag.

Konklusion og begrundelse for selskabets afgørelse

Selskabet har udbetalt af fulde forsikringsydelser ved generelt erhvervsevnetab i en længere år-række frem til den 1. april 2021.

Der er således enighed om, at sagen vedrører spørgsmålet om, hvorvidt klager fortsat er berettiget til udbetaling af fuld invalidepension og fuld præmiefritagelse ved generelt erhvervsevnetab efter den 1. april 2021.

Der er imidlertid uenighed om, hvorvidt der fortsat er dokumentation for, at hendes erhvervsevne er nedsat med 2/3 i henhold til forsikringsbetingelserne.

Grundlaget for selskabets hidtidige bevilling af fuld invalidepension

Selskabet bemærker, at klager i sin ansøgning den 5. maj 1995 oplyste, at hun ikke kunne løfte emner, skrive eller strikke, og at et nyt job skulle være uden løft, belastning af højre arm og stående/gående arbejde.

I opfølgningsskema af 21. november 1995 oplyste hun, at hendes hånd begyndte at ryste, og at hun fik ulidelige smerter i skulder, nakke og ryg samt hævelser i fingrene, hvis hun eksempelvis skulle skrive et girokort.

I psykiatrisk speciallægeerklæring af 31. december 1996 oplyste hun, at hun havde måttet opgive at strikke, og at hun havde måttet opgive sin arbejdspraktik som kontor..., fordi hun ikke kunne skrive ret lang tid ad gangen.

I reumatologisk speciallægeerklæring af 17. april 1997 oplyste hun, at symptomerne i hendes højre arm forværredes, når hun skulle belaste det mindste.

I ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 8. maj 1999 oplyste hun, at hun ikke var i stand til at arbejde pga. smerter i højre skulder, og at hun ikke havde været i stand til at udføre nogen som helst form for arbejde efter faldulykken i 1993.

På baggrund af oplysningerne i reumatologisk speciallægeerklæring af 14. marts 2001 fra ... , som bekræftede, at tilstanden var gradvist forværret igennem årene, og konkluderede, at faldet i 1993 havde medført en indirekte beskadigelse og forvridning af hele hendes rygsøjle og en beskadigelse af skulderloftet i hendes højre skulder med ganske betydelige kliniske forandringer i form af indskrænket bevægelighed i halshvirvelsøjlen, fejlfunktioner i bryst- og lændehvirvelsøjlen samt svært indskrænket bevægelighed med tydelig nerveindeklemning i højre skulder, og på baggrund af speciallægens vurdering af, at der var tale om en kronisk smertetilstand med universelle smerter, herunder i højre hånd samt træthed og dårlig hukommelse, og at hendes erhvervsevne var

varigt nedsat til under 1/3, bevilgende selskabet hende den 26. oktober 2001 udbetaling af fuld invalidepension ved generelt erhvervsevnetab.

Klager var efterfølgende udsat for et trafikuheld i 2004, hvor hun slog sit hoved, og blev bevilget højeste førtidspension i 2005.

På baggrund af klagers oplysninger i opfølgningsskema af 28. december 2005, om at hendes tilstand var forværret siden trafikuheldet i 2004, og oplysningerne i lægeattest af 16. januar 2006 fra [læge], om at hun var tilkendt højeste førtidspension, at hun ikke kunne udføre noget som helst arbejde, og at hendes generelle erhvervsevne var nedsat for bestandigt, meddelte selskabet hende den 17. februar 2006, at hun fortsat var berettiget til udbetaling af fuld invalidepension.

Grundlaget for kommunens bevilling af førtidspension

Selskabet bemærker, at klager i 1998 alene blev bevilget almindelig forhøjet førtidspension (bilag S33), svarende til en nedsat arbejdssevne på 50 procent.

Selskabet bemærker imidlertid, at ... allerede i udtalelse af 30. september 1996 bemærkede, at klager følte sig ønskede og følte sig berettiget til førtidspension, og at ... efter det gennemførte arbejdsprøvningsforløb i 1997, den 26. februar 1998 konkluderede, at det havde været meget svært at vurdere, hvad der var årsag til at hun ikke kunne arbejde mere end 3 timer pr. uge, idet hun udførte arbejdet godt, når hun var der, og der at der ikke have været de helt store smerteklager (bilag S30 og S32).

Det fremgår i overensstemmelse hermed af de kommunale journaloplysninger den 12. juni 1997, at klager fortsat var fokuseret på pension (bilag S29).

Efter trafikulykken i 2004 blev hun den 12. august 2005 tilkendt højeste førtidspension (bilag 3), svarende til en helt eller næsten ophævet arbejdssevne.

Kommunens afgørelse om højeste førtidspension blev truffet på baggrund af helbredsattest af 2. september 2004 og statusattest af 12. maj 2005 fra [egen læge] (bilag 2 og 3), som oplyste, at der var indtrådt en forværring i forbindelse med trafikuheldet, at klager ikke engang kunne tørre støv af, da alle disse funktioner forværede hendes smerter i nakke og arm, at hun vel kunne have brug for social kontakt i form af let, kortvarigt, ikke-belastende arbejde, men at hun ikke magtede dette på grund af kronisk træthed og kroniske bevægeapparatssmerter, og at hun ikke havde nogen resterhvervsevne.

Afgørelsen blev desuden truffet på baggrund af udtalelse af 26. maj 2005 fra ... (bilag 3), som konkluderede, at klager ikke var i stand til at befinde sig i et lokale med mere end 10 personer, og at hun med en arbejdstid på 2 timer, under de gunstigste betingelser, maksimalt kunne præstere en ydeevne på 25 procent, og dette formentlig kun for en ganske kortvarig periode.

Kommunen fandt på baggrund heraf, at der var tale om en svær svækkelsestilstand på baggrund af kroniske og komplekse lidelser, at klager ikke havde nogen funktionsevne i behold, og at hendes erhvervsevne måtte anset for at være ubetydelig eller fuldstændig ophævet.

Selskabet bemærker imidlertid, at ... i neurologisk speciallægeerklæring af 16. marts 2006 (bilag S27) sammenfattende konkluderede, at alle klagers nuværende gener i betydeligt omfang havde været til stede forud for trafikulykken den 6. februar 2004.

Nye helbredsmæssige oplysninger i øvrigt

Selskabet bemærker, at det fremgår af lægens journaloplysninger fra [privathospital] den 23. februar 2012 og 8. marts 2012 (bilag 5), at det på baggrund af ultralydskanning og MR-skanning blev konkluderet, at klagers symptomer udgik fra nakken, hvor der var pladsforringelse på baggrund af discusdegenerationer, specielt svarende til de to nederste nakkehvirvler, men ingen prolapser eller patologiske forhold i øvrigt og ingen objektive tegn til rodtryk. Herudover blev det konkluderet, at der var tale beskedne slidgigtforandringer i højre skulderled og degeneration i den yderste del af skuldersenen, men i øvrigt normale forhold svarende til skulderleddet, og at der ikke var grundlag for operation på baggrund af de symptomer, hun havde på nuværende tidspunkt.

Selskabet bemærker desuden, at det fremgår af lægens journaloplysninger den 3. december 2012 (bilag 5), at klager var i skånejob i form af kontorarbejde 12 timer om ugen, at hun strikkede og gik til [dans] 1 gang om ugen, at hun nu kom med smerter i lænd og særligt højre balle, som var opstået efter, at hun havde været med at sætte hus i stand, og at hun bl.a. havde stået på stige, malet m.m.

Selskabet bemærker ligeledes, at det fremgår af lægens journaloplysninger fra Rygcentret den 18. februar 2013 (bilag 5), at der ved MR-skanning sås degenerative forhold svarende til bruskskiven på de to nederste niveauer i lænden (spondylartrose), men normale pladsforhold, og at speciallægerne konkluderede, at der ikke umiddelbart fandtes nogen forklaring på klagers aktuelle udstrålede smerter eller hævelse, og at der ikke var behov for yderligere opfølgning i rygcentret.

Selskabet bemærker også (bilag 5), at der efter klagers fald på højre skulder i juni 2017:

Den 26. juni 2017 blev beskrevet normale neurovaskulære forhold.

Den 11. juli 2017, at røntgen havde vist normale forhold i skulderen, at der ved objektiv undersøgelse var normal kraft ved rotation og normal bevægelighed af fingre og normal sensibilitet, og at hun informeredes om, at smerterne nok helt ville forsvinde.

Den 10. august 2017, at der ikke var helt normaliseret bevægelighed, men at hun skulle fortsætte træning.

Selskabet er opmærksom på, at klager aktuelt oplyser, at hun måtte deltidssygemelde efter at have talt med selskabet den 22. oktober 2020, idet hun ikke samtidigt med sit arbejde kunne udfylde de skemaer og indsende de oplysninger selskabet havde bedt hende om, og at udfyldelsen af skemaerne den 11. november 2020 havde givet hende ulidelige smerter i fingre og skulder, ryg, lænd, nakke, hovedpine og hofte, at hun på ny har fået behov for henvendelse til psykolog og antidepressiv medicin, og at der er kommet lidelse i for af irriteret tyktarm.

Selskabet bemærker imidlertid, at det fremgår af hendes opslag på facebook: *Den 29. oktober 2020, at man kunne besøge hende næste dag i [butik].*

Den 14. januar 2021, at hun trods corona lukningen fortsat sendte varer ud, og at man også kunne hente varer efter aftale på butikkens hjemadresse.

Den 1. marts 2021, at hendes butik havde fast åbent lørdage kl. 10-14, og at man også kunne ringe til hende.

Den 12. april 2021, at [butik] endelig ville åbne den 16. april 2021, og at hun glædede sig til at se sine kunder igen.

Selskabet bemærker desuden, at det aktuelt fremgår af journaloplysningerne [egen læge] (bilag 8): *Den 4. februar 2021, at hun var belastet af, at selskabet bad om omfattende oplysninger for at vurdere hendes pensionssag, og at hendes [familiemedlem] lige havde fået konstateret kræft, og at hun blev henvist til psykolog.*

Den 11. maj 2021, at hun havde taget lbumetin (smertestillende håndkøbsmedicin), men at dette havde givet mavegener, og at hun nu tog Panodil med god effekt.

Den 20. september 2021, at hun havde 4-6 daglige afføringer, og at hun ikke kunne koncentrere sig om noget og var bange for, at have en depression, men at hun godt kunne passe sin bod på [marked].

Den 12. oktober 2021, at diarreen var ophørt efter pause med Sertralin (antidepressiv medicin), at dette var den sandsynlige årsag til diarreen og at hun ikke skulle have dette igen, at hendes nattesøvn var bedre, at hun var mere frisk om morgenen nu, at der var mindre tankemylder, at hun virkede habituel i dag, og at der nok snarere var tale om belastning end depression.

Selskabet bemærker yderligere, at det fremgår af journaloplysninger af 2. juni 2021 fra reumatologisk speciallæge ved [privathospital] (bilag S28), at røntgen viste ganske små, lette forkalkninger i flere af fingrenes yderled, men ingen holdepunkter for gigt, at der ikke var noget til hinder for at hun kunne bruge sine hænder, og at klager bekræftede, at hun godt kunne bruge hænderne, og at hun ikke på den måde var begrænset.

På baggrund af de nye lægelige oplysninger om klagers helbredsmæssige forhold, oplysningerne om omfanget af hendes erhvervmæssige aktiviteter gennem en længere årrække, og oplysningerne om, at hun igen kan strikke, går til [dans] og har kunnet hjælpe med at sætte hus i stand, herunder stå på stige og male m.m., og at hun bekræfter, at hun godt kan bruge hænderne og ikke på den måde er begrænset, finder selskabet at de tidligere pensionsafgørelser har bygget for fejlagtige og alt for lempelige vurderinger af hendes helbredsmæssige forhold, og at det uanset må lægges til grund, at der er indtruffet en sådan stabilisering og bedring af hendes helbredsmæssige tilstand, at hendes erhvervsevne ikke længere kan anses for nedsat med 2/3.

Selskabet bemærker desuden, at klager siden 2015 har indberettet et årligt kørselsfradrag svarende til mere end 1500 kørte kilometer i forbindelse med egen virksomhed. Selskabet finder således heller ikke dokumentation for, at hendes erhvervsevne er afhængig af, at hendes arbejdsplads er beliggende i hjemmet.

Klager burde således fortsat kunne påtage sig et arbejde på ordinære vilkår som for eksempel kontormedhjælper eller butiksassistent, svarende til en samlet arbejdstid på mere end 1/3, dvs. mere end 12 timer om ugen.

Samlet konklusion

Selskabet er opmærksom på, at klager den 22. december 2005 telefonisk og i opfølgningsskema af 28. december 2005 forud for selskabets afgørelse af 17. februar 2006 har oplyst, at hun ville prøve om hun kunne klare 5 timers arbejde om ugen fra januar 2006. Selskabet bemærker imidlertid, men at der var tale om en arbejdstid, der lå væsentligt under 1/3 af normal arbejdstid.

Selskabet bemærker desuden, at klager ikke kontaktede selskabet efter oprettelsen af hendes selvstændige virksomhed i 2011 og efter forhøjelsen af hendes arbejdstid og overgang til ansættelse på ordinære vilkår i ægtefællens firma i 2014, trods selskabets oplysning i afgørelsen af 17. februar 2006, om at hun skulle meddele selskabet, hvis der skete ændringer i hendes helbredsmæssige situation eller hendes tilknytning til arbejdsmarkedet.

Selskabet fulgte først op på sagen den 7. oktober 2020, hvorefter klager i opfølgningsskema af 11. november 2020 selv oplyste, at hun arbejdede 12 timer om ugen i ægtefællens virksomhed og 4 timer om ugen i egen virksomhed, dvs. svarende til en samlet arbejdstid på en del mere end 1/3 af almindelig fuld arbejdstid.

Ved en nærmere gennemgang af klagers erhvervsaktivitet fremgår det, at hun udover de 12 timer i ægtefællens virksomhed, arbejder 9 timer om ugen med salg af ... og tilhører samt råd og vejledning i henholdsvis egen butik på hjemadressen i [by] og på [marked], og at hun herudover bringer varer ud i hele ... kommune, svarende til en samlet arbejdstid på væsentlig mere 1/3 af almindelig fuld arbejdstid.

Selskabet finder på baggrund heraf, at klager har stillet sig en i bevismæssig vanskelig situation.

Ud fra de samlede helbredsmæssige og erhvervsmæssige oplysninger i sagen er det selskabet vurdering, at såvel selskabets og kommunens pensionsafgørelser, har bygget på en fejlagtig lægelig vurdering af følgerne efter hendes faldtraume i 1993 og det efterfølgende hovedtraume i 2004 og en alt for lempelig lægelig og erhvervsmæssig vurdering af hendes arbejdssevne.

Ud fra oplysningerne om omfanget af klagers erhvervsmæssige aktiviteter siden 2014 og de aktuelle helbredsmæssige oplysninger, finder selskabet, at det uanset må lægges til grund, at der er indtruffet en sådan bedring af hendes tilstand, at hendes erhvervsevne ikke kan anses for nedsat med 2/3 efter den 1. april 2021.

Selskabet fastholder på den baggrund, at klager efter en velvillig vurdering alene kan anses for berettiget til udbetaling af halv invalidepension og halv præmiefritagelse efter den 1. april 2021.

Klagerens advokat har den 16/5 2022 bl.a. anført:

"Som svar på PFA' indlæg af den 9. marts 2022 er der nedenstående bemærkninger.

Ad ophør af skånejobsaftalen 10. oktober 2014

Det kan oplyses at årsagen til at vilkårene for [klagerens] ansættelse blev lavet om i oktober 2014, var at [klagerens] ægtefælle ønskede at ansætte en praktikant i løntilskudsordningen, og det derfor ikke var muligt at fastholde [klageren] i løntilskudsansættelsen, idet virksomheden ikke må have flere i en sådan ordning. Der var således ikke tale om en reel ændring, men om et praktisk hensyn. Opgaverne var og er fortsat de samme, hvilket skånevilkårene ligeledes er.

Hvis [klageren] skulle arbejde udenfor hjemmet i en anden virksomhed, ville timeantallet være langt lavere. [Klageren] arbejder nu 8 timer i ugen hos ægtefællen, og dette end ikke effektive timer.

Ad fysioterapiepikrisen 3. december 2012

Min klient oplyser i tilknytning hertil, at hun er opfordret af fysioterapeut og læge til at forsøge, at bruge fingrene aktivt, og at hun desværre ikke længere kan strikke, idet det forøger hendes smerter. Endvidere oplyser min klient, at hun forsøgte at hjælpe til med istandsættelse af hus, men det var ægtefællen og dennes medarbejder, der stod for renoveringen.

Endelig bemærkes det, at [klageren] ikke går til [dans], hun forsøgte at starte på et hold i det lokale forsamlingshus, det var 8 gange i en sæson, og hun har ikke gået til det siden, idet hun ikke kan holde til det.

I tilknytning hertil kan det endvidere bemærkes, at [klageren] end ikke kan holde til at deltage i meget skånsom varmtvands bassin træning med fysioterapeuten.

Ad Kørsel og udbringning

I forbindelse med PFA' oplysninger om udbringning, er det behov for bemærkninger om omfanget heraf.

I forbindelse med Covid-19 oprettede ... kommune, hvor [klageren] bor, en portal ... der skulle hjælpe lokale erhvervsdrivende/hobbyvirksomheder med at sætte fokus på at handle lokalt. [Klageren] meldte sig til gruppen og i den forbindelse delte hun deres tekst om mulighed for udbringning. [Klageren] oplyser, at hun meget få gange har leveret til private kunder i lokalområdet under nedlukningen højst 2-3 gange. [Klageren] sender herudover pakker til kunder efter bestilling, som bilag 11 fremlægges oversigt over salg på lørdage og antal pakker for perioden 2015 til 2020. Som det ses, er der tale om et beskedent antal kunder og ordre.

Omkring oplysningerne om kørsel og kørselsfradrag kan det oplyses, at der primært er tale om kørsel frem og tilbage fra standen på [marked]. Hertil kommer kørsel i forbindelse med afsendelse af pakker. Som sagens bilag 12 og 13 fremlægges opgørelse for årene 2019 og 2020.

Ad husleje og varelager

Vedrørende huslejen bemærkes det, at årsagen til stigningen er mere studeplads på [marked], idet [klageren] i højere grad har hendes lager placeret her, således hun ikke hver fredag skal belastes af at skulle fragte varer med til [marked]. ligesom det primært er på markedet at [klagerens] kunder køber, som sagens bilag 14 fremlægges oversigt over udgifter til studeplads. Der er ikke tale om husleje på hjemadressen.

Omkring varelageret oplyser [klageren] at hun i forbindelse med nedlukning grundet Covid 19 købte sig, og varelageret derfor er øget.

Sammenfattende

Synspunkterne i den oprindelig klage fastholdes i sin helhed. Det er fortsat synspunktet, at der ikke er indtrådt nogen helbredsmæssig bedring, tværtimod jf. bilag 8 og 9. [Klageren] arbejder i dag ikke effektive 8 timer om ugen hos ægtefællens virksomhed, og herudover har hun en hobbyvirksomhed, som bedst kan sammenlignes med netop en hobby. [Klageren] opfylder således både de helbredsmæssige og økonomiske betingelser for fortsat hel udbetaling og præmiefritagelse."

Af afgørelse om førtidspension af 12/8 2005 fremgår bl.a.:

"Kommunens Pensionsteam har også den 11.08.2005 truffet afgørelse om, at du er berettiget til højeste førtidspension efter Lov om højeste, mellemste, forhøjet og almindelig førtidspension mv jvf § 14, stk. 1 med virkning fra den 01.09.2005 jvf Lov om social pension § 33.

Afgørelsen har følgende begrundelse:

Det fremgår af sagens oplysninger, at du lider af en kronisk lidelse, at de samlede lidelser er komplekse og medfører en svær svækkelsestilstand, hvilket er vist gennem arbejdsprøvning, hvor du ikke har magtet 2 timers arbejde pr dag med en arbejdsindsats på 25 % samt at indsatsen har betydet, at du ikke har nogen funktionsevne i behold.

På denne baggrund vurderer vi, at din erhvervsevne må anses for at være ubetydelig eller fuldstændig ophævet."

Af neurologisk speciallægeerklæring af 16/3 2006 fremgår bl.a.:

"Resume

...årig kvinde, som i 1998 blev førtidspensioneret grundet følger efter arbejdsskade i 1993. Senfølgerne bestod i nakkesmerter med udstråling til begge arme, lændesmerter, hovedpine, smerter i højre skulder, træthed, koncentrationsbesvær og hukommelsesbesvær. Efter trafikulykke februar 2004, hvor [klageren] påkøres af bilist bagfra oplyser [klageren], at der har været forværring af koncentrationsbesværet, hyppigere hovedpine og forværring af nakke- og lændesmerteme.

Objektivt findes paravertebral muskulær ømhed i nakken og i lænderyggen. Ved dyb palpation sv. til proc. transversus L3-L5 på venstre side fremkaldes forværring smerteudstråling til venstre baglår. Herudover findes normale neurologiske forhold.

Konklusion

Det drejer sig om forværring af forudbestående gener. I den seneste speciallægeerklæring forud for trafikulykken, foretaget af overlæge ... 14.03.01, fremgår det, at [klageren] på dette tidspunkt havde udtalt hukommelsesbesvær, koncentrationsbesvær, træthed og led af dårlig nattesøvn. Desuden anføres hovedpine, smerter fra nakke, ryg og lænd og det anføres at større rengøring måtte foretages af ægtefælle.

Sammenfattende fremgår det således, at alle de nuværende gener, har været til stede i et betydeligt

omfang forud for trafikulykken 06.02.04. Det fremgår ligeledes, at [klageren] beskriver en forværring af koncentrationsbesværet, forværring af nakke- og lændesmerterne og hyppigere hovedpine efter trafikulykken 06.02.05.

Af opfølgningsskema af 11/11 2020 fremgår bl.a.:

"2. Oplysninger om din sygdom

...

b. Er der sket ændringer i din helbredstilstand? Ja, forværret. Flere smerter i ryg, nakke, [sic], arme, lænd, knæ, [sic], hovedpine.

...

3. Oplysninger som din erhvervssituation

a. er du i job? Ja, [virksomhed1] 12 timer/uge. [Virksomhed2] 4 timer/uge. Ingen løn."

Af brev af 7/10 2021 fra psykolog fremgår bl.a.:

"Aktuel situation:

[Klageren] henvises af egen læge i februar 2021 som pårørende til et familiemedlem, ramt af en alvorlig invaliderende sygdom. Egen læge nævner i henvisningen, at [klageren] samtidig er belastet af, at PFA har varslet betydelig reduktion i hendes pension. Der er frem til dags dato afholdt 9 samtaler. [Klageren] har tidligere haft behandlingskrævende depression og i mange år været plaget af fibromyalgi og stærkt kompromitteret nattesøvn. Hendes forsørgelsesgrundlag er førtidspension, tilkendt af PFA i 1995 og social pension, tilkendt i 1998 mindste pension, samt i 2005 højeste pension (jvnf. [klagerens] oplysninger). Hun er i skånejob uden tilskud.

Ved henvisningstidspunktet beskriver [klageren] uoverkommelighedsfølelse, udmattelse, kværende tanker, tankemylder, bekymringer, grublerier, nedtrykthed og udviser tydelige symptomer på belastningsreaktion, dvs. fysisk og psykisk funktionsnedsættelse i forbindelse med at være stressramt. Hun beskriver desuden kognitive problemer med hukommelse og koncentration og taber tråden dvs, hun ikke kan fastholde fokus. C. Oplevelsen beskrives som om hjernen lukker ned, hvilket er et velkendt stressfænomen. Desuden er hun sårbar over for uforudsigelige, uventede hændelser og krav, som netop udløser en del af o.n. symptombillede. [Klageren] er konstant anspændt, reagerer samtidig med fysiske symptomer i form af øgede smerter, hjertebanken, svimmelhed, maveonde mm. Hos egen læge er der ved sidste samtale drøftet risiko for depression.

Vi arbejder i sessionen med kognitive og metakognitive interventioner med fokus på at genvinde habituel tilstand. I den forbindelse vurderes, at [klageren] arbejder aktivt med, forsøger at anvende redskaberne, hvilket dog kun lykkes i mindre grad, da hun har vanskeligt ved at finde ro og samle tankerne. Dels døjer [klageren] i forvejen med nedsat funktionsniveau både fysisk og psykisk, dels er hun ikke robust nok til at kunne håndtere de fortløbende hændelser med sig selv i god behold. Samtidig bliver hun ved med at kæmpe, med de få ressourcer hun har, hvilket dræner hende for energi, hvorfor der opleves stagnation i forhold til at genvinde psykisk balance.

Psykologfagligt vurderes, at der er en direkte sammenhæng mlm. [klagerens] symptomforværring og de psykiske belastninger, der er opstået i kølvandet på den verserende sag. [Klageren] oplever PFA sagen som en altoverskyggende eksistentiel trussel og hele sagsforløbet som krævende, fejl-

Ankenævnet for Forsikring

21.

97663

behæftet og med mangelfuld kommunikation. Der er drøftet mulighed for at affinde sig med situationen og de økonomiske konsekvenser, da [klageren] betaler helbredsmæssigt en høj pris, men hun har behov for at føle sig retfærdigt og værdigt behandlet."

Af virksomhed2's hjemmeside fremgår bl.a.:

"Åbningstider

...

Lørdag kl. 10-14 eller efter aftale.

[Marked]

Hver Fredag fra kl. 9 - 14.00 ...

Af opslag af 18/4 2020 på virksomhed2's Facebook-side fremgår bl.a., at klagerens butik har åbent fredag og lørdag fra 10 til 14 og at hun bringer varer ud i kommunen.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"C Betingelser for invalideydelse og præmiefritagelse

§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab

Ret til fuld invalidepension og/eller fuld præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Stk. 2. Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse. Den anden halvdel kan videreføres med præmiebetaling eller omskrives til præmiefri forsikring.

...

Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede – efter PFA's skøn – ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel resp. halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse."

Nævnet udtaler:

Klageren, som er født i 1960'erne, var i september 1993 udsat for en arbejdsskade, hvor hun faldt og fik en skade i højre skulder, højre knæ og i ryggen. Hun var i første omgang sygemeldt frem til november 1993. Hun blev i december 1994 sygemeldt igen grundet gener fra arbejdsskaden og blev efterfølgende opsagt i sommeren 1995. Hun blev pr. 1/1 1998 tilkendt førtids-

pension. I februar 2004 var hun udsat for et trafikuheld, og pr. 1/1 2005 blev hun tilkendt højeste førtidspension. Hun blev pr. 1/1 2006 ansat 5 timer om ugen i sin ægtefælles virksomhed. Stillingen blev pr. 1/6 2011 ændret til et skånejob med en arbejdstid på 10-15 timer om ugen. I september 2011 oprettede klageren en selvstændig enkeltmandsvirksomhed, og den 10/10 2014 overgik hun til en ordinær ansættelse i ægtefællens virksomhed med en arbejdstid på 12 timer om ugen. Arbejdstiden blev den 1/1 2021 ændret til 8 timer om ugen. Klageren har angivet, at hun blandt andet lider af smerter i ryg, lænd, nakke, skulder, arme, albuer, knæ, hofte, hovedpine, koncentrationsbesvær, forstoppelse, træthed, dårlig søvn og stress.

Selskabet har ydet fuld dækning fra 1995 til den 1/4 2021, hvor selskabet har vurderet, at klageren ikke længere er berettiget til fuld udbetaling, idet hun ikke længere har et erhvervsevnetab på mindst 2/3 men derimod kun et erhvervsevnetab på mellem halvdelen og 2/3. Selskabet har anført, at klageren siden 2014 har været i stand til at arbejde 12 timer om ugen i virksomhed¹, og at hun derudover har haft en betydelig aktivitet i virksomhed², hvor hun holder åbent 9 timer om ugen, og hvor hun derudover har kørselsaktivitet med udbringning af varer. Selskabet har endvidere anført, at "på baggrund af de nye lægelige oplysninger om klagers helbredsmæssige forhold, oplysningerne om omfanget af hendes erhvervsmæssige aktiviteter gennem en længere årrække, og oplysningerne om, at hun igen kan strikke, går til [dans] og har kunnet hjælpe med at sætte hus i stand, herunder stå på stige og male m.m., og at hun bekræfter, at hun godt kan bruge hænderne og ikke på den måde er begrænset, finder selskabet at de tidligere pensionsafgørelser har bygget for fejlagtige og alt for lempelige vurderinger af hendes helbredsmæssige forhold, og at det uanset må lægges til grund, at der er indtruffet en sådan stabilisering og bedring af hendes helbredsmæssige tilstand, at hendes erhvervsevne ikke længere kan anses for nedsat med 2/3".

Klageren har anført, at hendes erhvervsevne fortsat er nedsat med 2/3. Klageren har også anført, at der ikke er indtrådt nogen helbredsmæssig bedring, tværtimod, at hun de 8 timer, hun arbejder i ægtefællens virksomhed, ikke er effektive, og at hendes aktiviteter med virksomhed² bedst kan sammenlignes med en hobby.

Af afgørelse om førtidspension af 12/8 2005 fremgår det, at "det fremgår af sagens oplysninger, at du lider af en kronisk lidelse, at de samlede lidelser er komplekse og medfører en svær svækkelsestilstand, hvilket er vist gennem arbejdsprøvning, hvor du ikke har magtet 2 timers arbejde pr dag med en arbejdsindsats på 25 % samt at indsatsen har betydet, at du ikke har nogen funktionsevne i behold. På denne baggrund vurderer vi, at din erhvervsevne må anses for at være ubetydelig eller fuldstændig ophævet".

Af neurologisk speciallægeerklæring af 16/3 2006 fremgår det "...årig kvinde, som i 1998 blev førtidspensioneret grundet følger efter arbejdsskade i 1993. Senfølgerne bestod i nakkesmerter med udstråling til begge arme, lændesmerter, hovedpine, smerter i højre skulder, træthed, koncentrationsbesvær og hukommelsesbesvær. Efter trafikulykke februar 2004, hvor [klageren] påkøres af bilist bagfra oplyser [klageren], at der har været forværring af koncentrationsbesværet, hyppigere hovedpine og forværring af nakke- og lændesmerterne".

Af brev af 7/10 2021 fra psykolog fremgår det "Ved henvisningstidspunktet beskriver [klageren] uoverkommelighedsfølelse, udmattelse, kværnende tanker, tankemylder, bekymringer, grublerier, nedtrykthed og udviser tydelige symptomer på belastningsreaktion, dvs. fysisk og psykisk funktionsnedsættelse i forbindelse med at være stressramt. Hun beskriver desuden kognitive problemer med hukommelse og koncentration og taber tråden dvs., hun ikke kan fastholde fokus. C. Oplevelsen beskrives som om hjernen lukker ned, hvilket er et velkendt stressfænomen. Desuden er hun sårbar over for uforudsigelige, uventede hændelser og krav, som netop udløser en del af o.n. symptombillede. [Klageren] er konstant anspændt, reagerer samtidig med fysiske symptomer i form af øgede smerter, hjertebanken, svimmelhed, maveonde mm. Hos egen læge er der ved sidste samtale drøftet risiko for depression. ... Psykologfagligt vurderes, at der er en direkte sammenhæng mlm. [klagerens] symptomforværring og de psykiske belastninger, der er opstået i kølvandet på den verserende sag. [Klageren] oplever PFA-sagen som en altoverskyggende eksistentiel trussel og hele sagsforløbet som krævende, fejlbehæftet og med mangelfuld kommunikation. Der er drøftet mulighed for at affinde sig med situationen og de

økonomiske konsekvenser, da [klageren] betaler helbredsmæssigt en høj pris, men hun har behov for at føle sig retfærdigt og værdigt behandlet".

Af opfølgningsskema af 11/11 2020 fremgår det, at klageren har oplyst, at hendes heldredstilstand er forværring idet hun har fået flere smerter i blandt andet ryg, nakke, arme, lænd og knæ. Klageren har endvidere oplyst, at hun arbejder 12 timer om ugen i virksomhed¹ og 4 timer om ugen i virksomhed².

Af forsikringsbetingelsernes punkt C, § 1, stk. 5. fremgår det, at "En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede – efter PFA's skøn – ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel resp. halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse".

Selskabet har i 25 år ydet klageren dækning. Selskabet har ikke sandsynliggjort, at selskabets oprindelige afgørelse byggede på alt for lempelige vurderinger af klageren og således har haft kulancemæssigt præg. Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at selskabet i 1995 vurderede, at klagerens erhvervsevne var nedsat med mindst 2/3, at klageren var udsat for et nyt ulykkestilfælde i 2004 og at selskabet flere gange efterfølgende har foretaget opfølgning uden at dette førte til en ændring i vurderingen af klagerens erhvervsevne. I en sådan situation er det selskabet, der skal bevise, at der er indtruffet en sådan bedring af klagerens forhold, som fører til, at hun ikke længere har et erhvervsevnetab på mindst 2/3.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at selskabet har bevist, at der er indtrådt en sådan bedring af klagerens erhvervsevne, at denne ikke længere er nedsat med 2/3. Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet pr. 1/4 2021 er overgået til at udbetale halve ydelser til klageren.

Ankenævnet for Forsikring

25.

97663

Nævnet har blandt andet lagt vægt, at klageren i opfølgningsskema af 11/11 2020 oplyste, at hun samlet arbejdede 16 timer om ugen i virksomhed1 og virksomhed2.

Nævnet har også lagt vægt på, at klageren fra 2014 til udgangen af 2020 havde været i stand til at arbejde 12 timer om ugen i en ordinær ansættelse, og at hun sideløbende har drevet en selvstændig virksomhed, hvor hun både har en butik, en hjemmeside, hvorfra der sælges varer, en Facebook-profil, en stand på et marked hver fredag, og hvor hun – ifølge Facebook-profilen – tilbyder udbringning i kommunen.

Nævnet har også lagt vægt på, at det fremgår af virksomhed2's hjemmeside, at åbningstiderne er lørdag kl. 10-14 eller efter aftale og hver fredag kl. 9-14 på et marked, altså samlet 9 timer om ugen, hvorfor klageren selv efter nedgangen i arbejdstid i virksomhed1 til 8 timer om ugen arbejder mere end 2/3 af fuld tid. Nævnet bemærker, at klageren den 18/4 2020 skrev på Facebook, at butikken havde ekstraordinært åben hver dag indtil kl. 21, og at den faste åbningstid i butikken var fredag og lørdag fra kl. 10 til kl. 14.

Nævnet har også lagt vægt på, at det fremgår af klagerens lægejournal, at hun fra den 10/8 2017 til den 21/10 2020 ikke har haft kontakt til egen læge, og at kontakten i 2020 vedrørte klagerens reaktion på selskabets spørgeskema.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Ankenævnet *for* Forsikring

26.

97663



Jens Kruse Mikkelsen

formand